

Jasło

Stary Cmentarz

Jasielski Stary Cmentarz jest jedną z najstarszych w Polsce, nadal czynnych, nekropolii. Przyjmuje się, że został założony w 1784 r. Cesarz Józef II Habsburg wydał wówczas dekrety nadworne, nakazujące zaprzestać pochówków w kryptach i wokół kościołów. Dokładna data urządzenia jasielskiego cmentarza nie jest znana. Na miejsce dla pochówków wybrano łąkę nad rzeką Jasiołką, prawdopodobnie stanowiącą uposażenie przytułku dla ubogich, zwanego Szpitalem Św. Ducha. Pośpieszne umiejscowienie cmentarza na zalewowym terenie nadrzecznym okazało się niefortunna decyzja - gdy podnosił się poziom wód, urządzenie pogrzebów stawało się okresowo niemożliwe, a większe powodzie niszczyły groby (szczególnie katastrofalne następstwa przyniosło wezbranie Jasiołki w 1813 r.). Podejmowane później regulacje koryta rzecznej i budowa obwałowań nie zażegnały całkowicie niebezpieczeństwa podtopień. Przez dłuższy czas na cmentarzu nie wytyczano drózek, a groby rozmieszczano bezładnie, wokół drewnianej kapliczki. W 1859 r. z inicjatywy ks. Kaspra Gąsiorowskiego, proboszcza i dziekana jasielskiego, podjęto budowę neogotyckiej kaplicy. Z biegiem lat władze powiększały kilkakrotnie obszar cmentarza, od początkowych ok. 0,6 ha do dzisiejszej powierzchni ponad 2,7 ha. W 1907 r. uporządkowany został także układ kwater i głównych alejek. Na jasielskiej nekropolii pośród wielu zwykłych obywateli pochowani zostali ludzie, którzy wpisali się na karty historii miasta i regionu: wybitni lekarze, prawnicy, nauczyciele, artyści, przemysłowcy, rzemieślnicy, działacze samorządowi, społeczni itd. O tragicznych dla Jasła wypadkach z okresu II wojny światowej świadczą mogiły żołnierskie i groby ofiar niemieckiego terroru. Na skutek drugiej wojny światowej załamała się historyczna i kulturowa ciągłość miejscowej populacji. Wiele rodzin unicestwili okupanci, a inne nie powróciły do zburzonego miasta. Nowi mieszkańcy zastępowali zabytkową substancję cmentarza sztampowymi i często rażąco dominującymi nad otoczeniem grobowcami o „nowoczesnej” formie i konstrukcji. Destrukcji ulegały pozbawione opieki nagrobki o wysokiej wartości artystycznej i historycznej. Degradację cmentarza nieco zahamowano w 1986 r., kiedy to został wpisany do rejestru zabytków. W 2009 r. ukonstytuował się Społeczny Komitet Ochrony i Renowacji Zabytków Starego Cmentarza przy ul. Zielonej, który podjął starania zmierzające do ratowania wielu popadających w ruinę obiektów. Od tamtego czasu corocznie prowadzona jest kwesta na rzecz odnowy jednego, komisyjnie wybranego na dany rok, cennego zabytku.

Źródło: komitetcmentarzaslo.pl/historia/

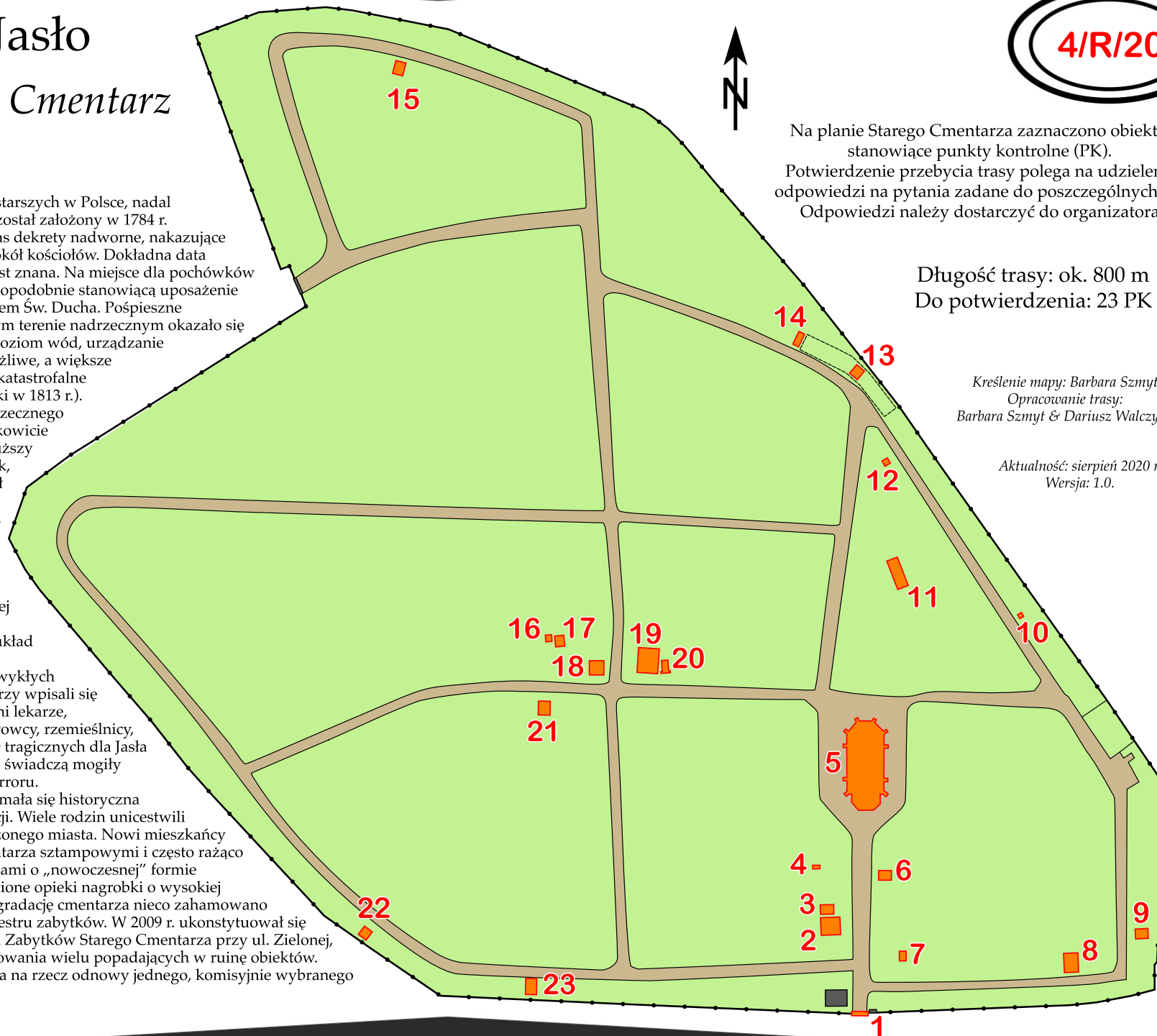
4/R/20

Na planie Starego Cmentarza zaznaczono obiekty, stanowiące punkty kontrolne (PK).
Potwierdzenie przebycia trasy polega na udzieleniu odpowiedzi na pytania zadane do poszczególnych PK.
Odpowiedzi należy dostarczyć do organizatora.

Długość trasy: ok. 800 m
Do potwierdzenia: 23 PK

Kreślenie mapy: Barbara Szmyt
Opracowanie trasy:
Barbara Szmyt & Dariusz Walczyzna

Aktualność: sierpień 2020 r.
Wersja: 1.0.

Turystyczno-Rekreacyjna Impreza na Orientację (4/R/20)

PK 1	<i>Brama główna.</i>
	Którą rocznicę jasielskiej nekropolii upamiętnia tablica?
PK 2	<i>Nagrobek rodziny śp. Romualda Palcha – aptekarza i wieloletniego wiceburmistrza Jasła.</i>
	Kto dzierżawił aptekę Romualda podczas jego studiów?
PK 3	<i>Grób rodziny śp. Antoniego Koralewskiego – jednego z najznamienitszych obywateli Jasła.</i>
	Z jakiego materiału wykonano obelisk?
PK 4	<i>Grób śp. Marianny Łukasiewicz – jedyne dziecko Honoraty i Ignacego Łukasiewiczów.</i>
	W którym roku dokonano pierwszej renowacji nagrobka?
PK 5	<i>Neogotycka kaplica pw. Jezusa Ukrzyżowanego.</i>
	5A: Jakie miejscowości wymieniono wokół herbu na tablicy z 2000 r.? (odpowiedź przy wejściu)
	5B: Kto jest autorem modlitwy do ukrzyżowanego? (odpowiedź z tyłu kaplicy)
PK 6	<i>Grobowiec rodziny Hicnerów. Dr Aleksander Teofil Hicner był miejskim lekarzem, autorem traktatów medycznych.</i>
	W którym roku urodził Karol?
PK 7	<i>Nagrobek śp. Wojciecha Pietrzyckiego z „Pietą”.</i>
	W dowód jakiej pamięci?
PK 8	<i>Grobowiec rodziny Przyłęckich.</i>
	Burmistrzem jakich miast był Apolinary?
PK 9	<i>Grobowiec w formie piramidy, w którym pochowany jest Włodzimierz Kuzian – profesor gimnazjalny i naczelnik Towarzystwa Gimnastycznego w Jasle.</i>
	Jakie imiona nosiły pochowane tu kobiety?
PK 10	<i>Drewniany krzyż z I wojny światowej.</i>
	Jaki jest kształt betonowej podstawy pod krzyżem?
PK 11	<i>Kwaterna z mogiłami ofiar terroru hitlerowskiego.</i>
	Ile lat miał poległy Izidor?
PK 12	<i>Pomnik upamiętniający znajdujący się tu cmentarz wojenny nr 23.</i>
	Ilu nieznanymi żołnierzy tu spoczywa?
PK 13	<i>Kwaterna z mogiłami żołnierzy WP, lotników, saperów i nieznanymi żołnierzy.</i>
	Jaki stopień miał poległy lotnik o imieniu Paweł?
PK 14	<i>Grób porucznika Włodzimierza Makosia.</i>
	Gdzie latał jak orzeł?
PK 15	<i>Grobowiec Władysława Iwańskiego – więźnia politycznego i działacza patriotycznego.</i>
	Gdzie w Krakowie był więziony?
PK 16	<i>Pomnik nagrobny rodziny śp. Józefa Sroczyńskiego – artysty rzeźbiarza.</i>
	Z ilu ogniw składa się łańcuch kajdanów orła?
PK 17	<i>Grób rodziny Stoegerów z rzeźbą Chrystusa fraszobliwego z 1906 r.</i>
	Kim był Aleksander?
PK 18	<i>Grób rodziny Malinowskich.</i>
	W jakiej bitwie uczestniczył Mikołaj?
PK 19	<i>Kaplica rodziny herbu Lis – właściciele ziemskich Niegłowic i Morochów. Członkowie rodziny brali udział w powstaniach, byli działaczami społecznymi i oświatowymi.</i>
	Ile krzyży wkomponowano w ozdobną kratę?
PK 20	<i>Grobowiec Izidora Bielickiego – żołnierza, powstańca z 1863 r., profesora szkoły polskiej w Paryżu.</i>
	Jakiej instytucji był dyrektorem?
PK 21	<i>Grób rodziny Kadyi. Stanisław Kadyi był okulistą, regionalistą, Honorowym Obywatel Jasła.</i>
	Czego był miłośnikiem?
PK 22	<i>Grób śp. Jana Nowaka – emerytowanego dyrektora Szkoły Powszechnej.</i>
	Czyjego imienia była szkoła?
PK 23	<i>Grób rodziny Królów wykonany w stylu chrześcijańsko-antycznym.</i>
	Z jakiej rodziny pochodziła Leontyna?

Odpowiedzi należy przesłać na e-mail: poczta@trino.pttk.pl lub za pomocą formularza.

Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych, tzw. RODO), przesyłający wyraża zgodę na publikację na liście osób, które przebyły trasę TRInO na stronie internetowej <http://trino.pttk.pl/>.